

Ohutud katusetööd

Töö katustel võib olla ohtlik ja oluline on järgida rangeid ohutusnorme, ükskõik kui pika- või lühiajaline töö ka ei oleks. Käesolev teabeleht annab tähtsamaid nõuandeid ohututeks katustöödeks, kuid ei saa anda üksikasjalikke juhiseid. Kui vajate täiendavaid nõuandeid, pöörduge enne töö alustamist kohaliku täitevasutuse või muu asjaomase asutuse poole.

Ettevaatusabinõud katusetöödel

Kas see töö on vajalik?

Katuselt või läbi katuse kukkumise vältimiseks on kõige parem jätta sellele üldse minemata. Kui töö on vaja ära teha, kas saab seda siis teha katusele minemata või kas saab vähendada katusel viibimise aega? Katuselõike saab näiteks mõnikord osaliselt maapinnal kokku monteerida, et minimeerida kõrgustes viibimise aega.

Enne töö alustamist

Enne igasuguse töö alustamist katusel tuleb läbi viia riskianalüüs. Tuleb hankida töötajatele vajalikud töövahendid ja rakendada kohaseid ettevaatusabinõusid ja -süsteeme ning töötajad peavad olema läbinud selge instrueerimise ja koolituse. Igasugune katusetöö, kaasa arvatud lühiajaline (mis kestab tundide asemel vaid minuteid) on vaja hoolikalt planeerida, et töötajate riske minimeerida.

Kukkumiste ennetamine

Kui on oht katusel töötamise käigus ning katusele minnes ja sellelt alla tulles kukkuda, tuleb võtta sobivaid ennetusmeetmeid. Riskianalüüsi tulemuste põhjal tuleb võtta enne isiklike kaitsevahendite rakendamist kollektiivseid meetmeid töötajate kaitsemiseks kukkumisohtu eest. Kõik kukkumiste ennetamiseks rakendatavad ettevaatusabinõud (näiteks servakaitse) peavad olema piisavalt tugevad, et kukkumisi ennetada või peatada ja töötajate vigastusi ära hoida.

Meetmed kukkumiste ennetamiseks peavad olema paigas enne töö alustamist kõrgustes ja jääma paika kuni töö lõpetamiseni. Katusetöödel tuleb arvestada ilmastikutingimusi, sest jää või määrg või tuuline ilm võib inimeste või materjalide kukkumise ohtu oluliselt suurendada.

Materjalide kukkumine

Kukkuvad materjalid võivad tappa. Katusel ei tohi midagi alla visata. Toimige järgmiselt:

- | kasutage kinniseid prügisähte või langetage materjal maapinnale;
- | ärge laske koguneda materjalil, mis võib alla kukkuda;
- | takistage ligipääsu katusetööde all või kõrval asuvatele ohtlikele piirkondadele;
- | et kukuvad materjalid kedagi ei vigastaks, kasutage prügi püüdmist võrku, läbipääsude katmist või muid ettevaatusabinõusid;
- | võimaluse korral vältige suurte ja raskete esemete kandmist katusele;
- | tagage materjali õige hoidmine, eriti tuulise ilmaga.

Koolitus

Katusel töötajatel peavad olema ohutuks tööks vajalikud teadmised, oskused ja kogemused. Töötajad vajavad koolitust, et riske ära tunda, saada aru sobivatest töökorraldusviisidest ja osata neid rakendada, näiteks panna üles servakaitset, kasutada liikuvat ligipääsuplatvormi või paigaldada ja kanda rakmesüsteeme.

Katuste liigid

Lamekatused

Lamekatusel on väga riskantne töötada. Kukkuda võidakse:

- | kogu katuse servalt;
- | servalt, kus töötatakse, läbi avade, tühimike või õrnade katuseakende.

Kui lamekatusel töötamisel on kukkumisoht, tuleb rakendada ennetusmeetmeid. Kaitsemeetmeid võidakse vajada katuse serval, avade, katusele pääsu kohtade ja õrnade katuseakende juures.

Viilkatused

Viilkatustel võidakse kukkuda:

- | katuseräästalt,
- | libisedes katuselt alla ja seejärel üle räasta serva,
- | läbi katuse sisse,
- | viilootstest.

Servakaitse peab olema piisavalt tugev, et kanda selle vastu kukuvat inimest. Mida pikem kalle ja järsem viil, seda tugevam peab servakaitse olema. Katusel töötamise asemel on ohutum töötada ajamiga ligipääsuplatvormidelt. Need võivad olla eriti kasulikud lühiajalisteks töödeks ja lammutamisel, kui katusesse tekivad tühimikud.

Tuleb tagada ohutu ligipääs, varuvaljapääs ja töökohad. Et katuseplaadid ja -kivid ei tarvitse jalgadele kindlat tuge pakkuda, võib osutada vajalikuks kasutada katuseredeleid vms vahendeid.

Haprad katused

Habras on materjal, mis ei talu ohutult inimese ja tema kandami raskust. Paljud katusesüsteemid võivad olla haprad või hapraks muutuda. Eterniit, klaaskiud ja plastmass muutuvad tavaliselt aja jooksul hapramaks ja plekktahtlid võivad läbi roostetada. Halvasti remonditud katustel ei tarvitse tahvliatel olla piisavalt tuge. Katustel võib olla ka hapraid kohti (näiteks katuseaknad), mida kohe ei märka, ja katused võivad olla ajutiselt haprad, eriti ehitamise ajal.

Habras katus ei ole ohutu töökoht ja sellele ei tohiks minna ilma sobivate ennetusmeetmeteta.

Tööstushoonete katused

Laiade silletega tööstushoonete katustel on oht kukkuda:

- | katuse servalt;
- | läbi tühimike osaliselt valmis katuses;
- | läbi vooderduspaneelide;
- | esiservalt, kui kaitsmata tühimikud on vältimatud;
- | karkassilt, näiteks katuseahvleid laadides;
- | läbi habraste ja ajutiselt kinnitatud katuseakende või katete.

Hea planeerimisega saab tööstushoonete katustega seotud ohte tunduvalt vähendada. Selle põhielemendid on järgmised.

- | Vähendada töötajate vajadust katusel ringi liikuda:
 - kasutades täielikult ära laadimisplatvorme;
 - korraldades õigete tahvlite kohaletoomise õigel ajal õigesse kohta, kui neid vajatakse;
 - korraldades töötamiskohtadele sobivad mugavad juurdepääsud.
- | Minimeerida kukkumisvõimalusi ohutute töötamiskoh- tade loomisega, selle asemel, et kukkumist piiravatele vahenditele loota.

Töötamine olemasolevatel katustel

Seda liiki töö hõlmab katuste kontrollimist, hooldamist ja puhastamist, samuti taastamist, mahavõtmist ja lahtimonteerimist. Sageli ei tee kontrollimis- ja puhastustöid mitte spetsialis- tid, vaid koristajad, majahoidjad või hoonete haldajad. Se- da tööd ei tohiks teha ilma sobiva riskianalüüsita, nõuete- kohase planeerimisega, ettevaatusabinõude ja järelevalveta.

Vanadel katustel töötamise planeerimine

Tööd vanadel katustel nõuavad hoolikat planeerimist, sest on va- ja:

- määrata kindlaks katuse haprad kohad,
- määrata kindlaks ennetusmeetmed,
- suhelda (vajaduse korral) kliendiga,
- teha mõningatel juhtudel karkassi ülevaatus, ja kõigil juhtudel
- viia läbi riskianalüüs.

Katuste remontimise, taastamise või mahavõtmise kavandamisel mõelge sellele, kuidas materjalid katuselt maha võetakse ja kui- das neid hoitakse. Kogu lahtimonteerimisprotsessi jooksul on vaja kasutada ohutuspiirdeid, mis kaitseksid töölisi kukkumiste eest. Tähtis on rakendada katuste ja katuse-

materjalide lammutamisel või lahtimonteerimisel ohutut töö- korraldust.

Konsulteerimine

Nõutav on töötajatega konsulteerimine. Nende teadmiste ka- sutamine aitab tagada ohutegurite väljaselgitamise ja lahen- duste leidmise. Töötajatega tuleb konsulteerida tervishoiu ja tööohutuse küsimustes, samuti enne uute tehnoloogiate ja toodete kasutuselevõtmist. Konsulteerimine aitab tagada töö- tajate vastutustundliku suhtumise tervishoiu ja tööohutuse korraldusse ja täiustamisse.

Õigusaktid

EL tähtsamad katusetöid puudutavad õigusaktid:

- | nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiiv 89/391/EMÜ töö- tajate tervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta,
- | nõukogu 24. juuni 1992. aasta direktiiv 92/57/EMÜ töö- ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete rakendamise kohta ajutistel või liikuvatel ehitustööplatsidel,
- | Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta di- rektiiv 2001/45/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktii- vi 89/655/EMÜ töötajate poolt töö kasutatavatele töövahendi- tele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta.

Euroopa direktiivides kehtestatakse tervishoiu ja tööohutuse ala- sed miinimumnõuded, mis võetakse üle kõigi liikmesriikide õigussüs- teemidesse. Siseriiklikes õigusaktides võidakse kehtestada rangemaid norme, mistõttu tuleks seda kontrollida kohalikust täitevasutusest.

Lisateave

Käesolev teabeleht on koostatud Euroopa tervishoiu ja tööohu- tuse nädala 2004 toetamiseks. Teisi selle seeria teabelehti ja lisateavet ehitustööde kohta leiab aadressilt <http://ew2004.osha.eu.int>. Seda allik- at uuendatakse ja täiustatakse pidevalt. Teavet EL tervishoiu ja tööohutuse alaste õigusaktide kohta võib leida aadressilt <http://europe.osha.eu.int/legislation/>.

Euroopa Töötervishoiu ja Tööohutuse Agentuur
Gran Via, 33, E-48009 Bilbao, Hispaania
Tel. (34) 944 79 43 60, faks (34) 944 79 43 83
information@osha.eu.int

© Euroopa Töötervishoiu ja Tööohutuse Agentuur. Paljudamine on lubatud algallikale viitamisel. *Trükitud Belgias, 2003*